

DNY, KTERÉ TÁHNOU VEN

(NEJEN) DRUŽINY VENKU 2

ÚVOD

KAŽDÝ DEN JE NOVÁ PŘÍLEŽITOST VYRAZIT S DRUŽINOU VEN. JSOU URČITÉ DNY, KDY TO JDE JEŠTĚ SNADNĚJI. PŘIJMĚTE POZVÁNÍ VEN. NECHTE SE ZLÁKAT INSPIRACÍ V TÉTO PUBLIKACI.

DNY, KTERÉ TÁHNOU VEN (NEJEN) DRUŽINY VENKU 2

**POKUD POTŘEBUJETE JEŠTĚ VÍC INSPIRACE,
DOPORUČUJEME PUBLIKACI DRUŽINY VENKU 1.
TAM VÁM PORADÍME, JAK NA TO, ABY SI DĚTI
VE VAŠÍ DRUŽINĚ UŽILY VÍCE ČASU VENKU.**

PROČ?

Učení ve venkovním prostředí skýtá řadu výhod. Kromě rozvoje psychického i fyzického zdraví přináší dětem zvýšení motivace k učení, zlepšení pozornosti a vzdělávacích výsledků i vztahů ve třídě. Všechny benefity učení venku jsme popsali v knize Tajemství školy za školou, která je volně ke stažení na

www.ucimesevenku.cz/tajemstvi-skoly-za-skolou

JAK?

Cest ven je mnoho. Můžete začít krátkými aktivitami, vyráběním jednoduchých pomůcek, využít zkušenosti kolegů, kteří již ven chodí, nebo otestovat celou lekci na konkrétní téma. Mnoho inspirace je i v dalších publikacích (např. Laboratoř venku, Čísla venku, Ateliér venku, Oživlá historie, Jazyky venku a další), které najdete volně ke stažení na

www.ucimesevenku.cz/stahuji

OBSAH

DLE ROČNÍCH OBDOBÍ A ŠKOLNÍHO ROKU

PODZIM

1.	Rozhovor se stromem – 21. 9. Sázíme stromy pro mír	4
2.	Družina plná semínek – 21. 9. Sázíme stromy pro mír v praxi	6
3.	Zvířátka z větvíček – 4. 10. Mezinárodní den zvířat	8
4.	Větrní draci – 4. 10. Mezinárodní den zvířat	10
5.	Zdravotní kontrola stromů – 20. 10. Den stromů	12
6.	Venkovní herna – Mezinárodní den prázdných tříd	14

ZIMA

7.	Výslužka pro zvířecí sousedy – 5. 12. Den tajných dáreků	16
8.	Dárky z přírody – Prosincové dny plné obdarovávání	18
9.	Mapování ptačího nebezpečí – Lednové sčítání ptáků na krmítku	20
10.	Sněžná vesnice	22
11.	Bílé (stromové) sochy	24
12.	Ledové pokusy – Dny, kdy mrzne	26
13.	Ledové vitráže – Dny, kdy mrzne	28

JARO

14.	Hledání divočiny – 3. 3. Světový den divoké přírody	30
15.	Lesní bunkry – 21. 3. Světový den lesů	32
16.	Kameníště (nejen) pro družinu – Akční den pro Uklidíme Česko	34
17.	Družina plná kamení – 22. 4. Mezinárodní den Země	36
18.	Úkryty pro žabí sousedy – Měsíc školních zahrad	38
19.	Život v trávě – 3. pátek v květnu – mezinárodní Den fascinace rostlinami	40
20.	Životní cyklus (nejen) včel – 20. 5. Světový den včel	42
21.	Pítka do zahrady – 31. 5. Otevírání studánek	44

LÉTO

22.	Hry plné hlíny – 29. 6. Mezinárodní den bláta	46

1. ROZHOVOR SE STROMEM

21. 9. SÁZÍME STROMY PRO MÍR

CÍL LEKCE: Získat nový pohled na „obyčejné“ stromy. Setkat se se stromem jako s postavou, osobností.

POMŮCKY: papíry, tužky, provázek, papírové (nejlépe kartónové) rámečky, kolíčky

MÍSTO: okolí školy (kde jsou stromy a je možný pohyb)

ČAS: 20–40 min.

1. STROMY OŽÍVAJÍ

Dětem představíme výzvu dnešního dne: poznat stromy z jiného pohledu. Představíme si je jako osobnosti, možná i známé celebrity, o kterých chceme vědět víc. Jsme novináři a chceme s nimi udělat rozhovor.

2. VÝBĚR STROMŮ

Na domluveném místě (zahradě, parku, části lesa) se děti rozdělí do skupinek a vyberou si libovolně velký a starý strom, se kterým chtějí udělat rozhovor; ideálně si skupiny vyberou různé druhy. Svůj výběr oznámí dospělému průvodci a mohou se vrhnout do práce.

3. ROZHOVOR SE STROMEM

Novináři si v týmu rozdělí role. Někdo bude klást otázky, někdo fotit, jiný zapisovat, a všichni zkusí poslouchat odpovědi, co jim strom (asi) říká. Rozhovor může být krátký, stručný, ale měl by být zajímavý. Děti mohou vymyslet pro svůj strom i jméno a připojit fotku (může být i nakreslená).

4. STROMOVÁ TELEVIZE

Pokud máme čas, každá skupina ještě dostane rámeček a zapne svůj „televizní kanál TREE TV“. Při závěrečném sdílení si společně představíme rozhovory, fotky, případně i videa a nové stromové televizní kanály (zda zachycují výhled do koruny, kořenů, kůry či jinam do zeleně).

TIPY Z PRAXE

1. Pokud to jde a chcete, můžete nechat rámečky – televizní kanály – na stromě pro kolemjdoucí či jiné třídy.

2. Můžete se připojit k mezinárodní kampani Plant a tree for peace <https://www.leaf.global/plant-a-tree-for-peace-1> vyhlášenou ke Světovému dni míru 21.9. Naplánujte si, kde a jaké stromky vysadíte, ale nechte si sázení až na polovinu října, kdy je pro stromy sázení vhodnější. Pokud jste zapojeni v programu Les ve škole, můžete se připojit k velké kampani, a získat tak mezinárodní ocenění za aktivitu.

2. DRUŽINA PLNÁ SEMÍNEK

21. 9. SÁZÍME STROMY PRO MÍR V PRAXI

CÍL LEKCE: Objevit různorodost semínek. Porovnat jejich tvary, velikosti i strategie šíření. Vyzkoušet si semínka zasadit a vypěstovat z nich sazenice.

POMŮCKY: semínka (z venku i z kuchyně), papíry, tužky, (metr), květináče, kelímky

MÍSTO: okolí školy (kde jsou dostupná semínka stromů, keřů, bylin)

ČAS: 30–40 min. (+ péče o semínka a semenáčky)

1. SBĚR SEMÍNEK

Vyrazte na jednu nebo raději více semínkových výprav. Nasbírejte nejrozumnější semínka stromů, keřů, bylin. Jde to i mezi domy a ve městech: najdete žaludy, bukvice, šišky se semínky, jeřabiny, chmýří, šípek, hloh, semínka z bylin s háčky, které se vám zachytí na oblečení a další.

2. HROMADA SEMÍNEK

Nalezená semínka si nasypeme na jedno místo (stůl, látka na zemi, velký papír atd.) Můžeme přidat i další (např. jablko, švestky, len, hrášek, fazole, slunečnici, dýňová semínka atd.). Společně prozkoumáme, jak různé tvary, velikost, povrch i hmotnost semínka mají.

3. BADATELSKÉ OTÁZKY A POKUSY

Nad hromadou semínek bude děti jistě napadat mnoho zajímavých otázek. Pokud ne, můžete jim pomoci (např. K čemu vlastně semínka jsou?, Proč jsou některá velká a jiná malá?, Jak cestují semínka po světě?, Co je v semínku ukryto?, Proč má některá rostlina semínek a plodů tolik, jiná málo?). Společně můžete hledat odpovědi, dokud to bude děti bavit. Mnoho dětí ocení objevování v praxi. Jak daleko dolétnou různá semínka? Stačí si je položit na dlaň, fouknout (pokaždé přibližně stejně) a měřit, které semínko se dostalo nejdál. Nebo vyzkoušejte, jak šišky chrání svá semínka. Otevřenou šišku namočte ve vodě. Co se stane? A proč?

4. SEMÍNKOVÉ OBRAZY

Pokud mají děti tvořivou náladu, sestavíme si semínkové obrazy. Jde to na rovné zemi venku, když nefouká, nebo uvnitř na papíru. Skupina či jednotlivci si poskládají svůj obrázek ze semínek, a pak můžeme společně hádat, kdo co vytvořil.

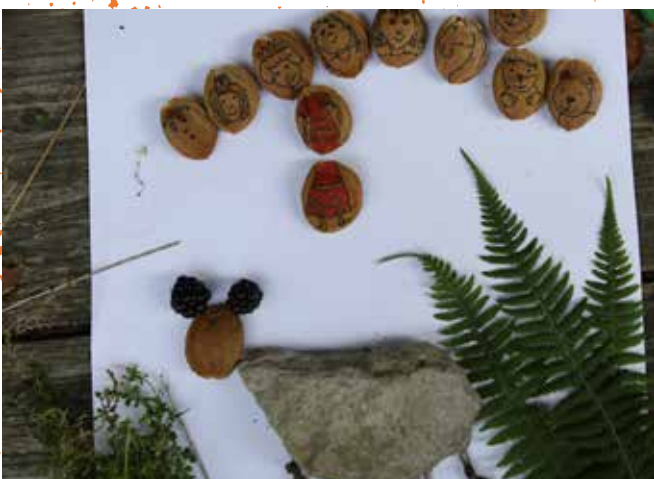
5. SÁZENÍ SEMÍNEK

Jaké je to zasadit strom? A jaké to je vypěstovat si ze semínka vlastní sazenici? Ať si děti vyberou do skupin svůj druh, připraví si kelímky či květináče, hlínu (můžete nabrat i venku na vhodném místě) a zasadí raději několik semínek jednoho stromu. Pak nastává delší období čekání a péče. Hlínu je třeba udržovat vlhkou a sledovat, zda vykoukne alespoň některé semínko. Pokud ano, je dobré nechat semenáček vyrůst co nejvíce (co dovolí květináč, případně ho párkrát přesadit do většího), a pak najít vhodné místo venku, kam ho lze zasadit. Určitě se bude hodit i tyčka jako opora mladého stromku.

TIPY Z PRAXE

Připravte děti na to, že pravděpodobně ne všechna semínka se ujmou. Zároveň si domluvíte předem, kam můžete případně stromky vysadit.

3. ZVÍŘÁTKA Z VĚTVIČEK

4. 10. MEZINÁRODNÍ DEN ZVÍŘAT

CÍL LEKCE: Vyzkoušet si netradiční tvoření z přírodních materiálů. Proběhnout se se svým novým zvířetem venku, a nakonec ozdobit stromy v okolí školy.

POMŮCKY: větvičky, provázky (ideálně různé z přírodních materiálů – juta, len, vlna, bavlna atd.), nůžky, zahradní nůžky

MÍSTO: okolí školy (kde jsou stromy a je možné tvoření i pohyb)

ČAS: 10–30 min.

1. SBÍRÁME MATERIÁL

Hned na začátek je dobré dětem ukázat, co mohou (pokud budou chtít) dnes vyrábět. Proto se hodí vyrobit jedno větvičkové zvíře předem. Pak hurá ven. Na výpravě v okolí školy zkusíme najít různorodé větvičky, které můžeme použít. Pokud nejsou blízko, zkusíme vyrazit dál, nebo někoho o větvičky požádat. Můžeme sesbírat např. popadané větve bříz a jiných stromů. Skvěle se pracuje i s uschlými dřevnatými stonky bylin. Čím různorodější materiál seženete, tím víc variant pro tvoření se nabízí.

2. TVOŘENÍ Z VĚTVIČEK

Na vhodném místě (ideálně venku, ale lze i pod střechou) si větvičky a další úlovky prohlédneme. Znovu si můžeme ukázat postup práce a děti se pustí do tvoření samostatně či ve skupinách. Hodí se mít dostatečný počet nůžek a provázků.

3. ZVÍŘATA OŽÍVAJÍ

Pokud jsou zvířata hotová, mohou ožít a prolétnout se, proběhnout či proplavat spolu s dětmi po domluveném prostoru. Když jsou hotovi všichni, můžeme si svá díla ukázat a třeba i hádat, jaké kdo vidí ve výtvaru zvíře.

4. VĚTVIČKOVÍ STRÁŽCI

Pokud děti chtějí, mohou větvičková zvířata zavěsit na své oblíbené stromy v okolí školy. Mohou to být stromoví strážci, kteří budou hlídat bezpečí stromu a zároveň budou zkrášlovat okolí pro kolemjdoucí. Ze stromů se stane venkovní výstavní síň.

TIPY Z PRAXE

Doporučujeme používat jen provázky z přírodních materiálů, které se v přírodě snadno rozpadnou.

4. VĚTRNÍ DRACI

4. 10. MEZINÁRODNÍ DEN ZVÍŘAT

CÍL LEKCE: Užít si pohyb v podzimní přírodě. Řádit s draky, i když nefouká. Tvořit a bádat s větrem.

POMŮCKY: provázky, pytle, sáčky, tašky (papírové i plastové), nůžky

MÍSTO: okolí školy, kde je možný pohyb

ČAS: 5–10 min.

1. CO LÉTÁ I KDYŽ PEŘÍ NEMÁ

Podzim je čas pouštění draků. Ale co když právě nefouká? Nevadí, pokud nemáme energii větru, využijeme vlastní pohon. Aktivitu doporučujeme, když potřebujete děti „vyběhat“, uvolnit energii či si jen užít radost z pohybu. Stačí jim ukázat princip hry: na provázek či stužku přivážeme sáček / pytel / tašku z lehkého materiálu (igelitu, papíru, látky). A pak už se stačí jen rozběhnout a nechat „draka“ vylétnout a letět tak vysoko, jak mu rychlost a délka provázku dovolí.

2. VÝROBA DRAKŮ

Děti si vyrobí své pytlíkové draky, mohou si je libovolně ozdobit a testovat vhodnou délku provázku. Už během vyrábění budou jistě vybíhat do domluveného prostoru a zkoušet, jak který drak poletuje. Je třeba běžet rychle, nebo pomalu? Z jakého materiálu je nejlepší draka vyrobit? Zvládneme běžet se dvěma draky najednou?

3. DRAČÍ JEZDEC/PILOT

Některé děti zaručeně budou chtít vyzkoušet, zda jejich drak unese i malého pilota. Stačí přivázat figurku či přírodninu pod větší pytel a vyběhnout. Lehké piloty drak určitě unese.

TIPY Z PRAXE

Pro hru a tvoření je lepší vybrat pevnější plastové pytle. Tenké sáčky se často trhají a mohou ulétnout. Skvělé je porovnávání různých materiálů – kdo poletí výš: drak z papírové tašky, nebo z plastového pytle?

5. ZDRAVOTNÍ KONTROLA STROMŮ

20. 10. DEN STROMŮ

CÍL LEKCE: Zaměřit pozornost na stromy trochu jinak, než jsme zvyklí. Sledovat strom jako živý organismus, který někdy potřebuje naši pozornost a péči.

POMŮCKY: papíry, tužky, kusy bílé látky, (baterka)

MÍSTO: okolí školy (kde jsou stromy)

ČAS: 10–20 min.

1. STROMOVÍ DOKTOŘI

Stromy v našem okolí už docela známe, objevujeme život v záhybech jejich kůry, hrajeme si v jejich stínu, pozorujeme ptáky v jejich korunách. Ale jak se stromy v našem okolí mají? Jsou zdravé? Mají vše, co potřebují? Co si zahrát na stromové doktory? Aby se z nás mohli stát doktoři stromů, musíme si zopakovat, co takový strom vlastně potřebuje a co ho může ohrozit. Není nutné jít do velkých podrobností, stačí se trochu ponořit do života stromů. (Většina stromů potřebuje světlo, vodu, hlínu; mají rády i společnost jiných stromů. Může je ohrozit např. houbová choroba, velké narušení kořenů, větví, velké sucho, chemické látky atd.)

2. ZDRAVOTNÍ KONTROLA

Děti se rozdělí do skupin a každá skupina prohlédne jeden strom. Můžete si vytvořit i formulář ZDRAVOTNÍ STAV STROMU, kde bude jméno a popis stromu se záznamy z vyšetření (zda má strom zdravou košatou korunu, dost vláhy a hlíny, zda nemá poškození kůry, větví atd.). Pokud děti chtějí, mohou případná zranění obvázat bílou látkou☺.

3. DOKTORSKÉ PLÁNOVÁNÍ

Na závěr se skupiny sejdou a mohou sdílet, co objevily u svého „pacienta“. Skvělé je, pokud aktivitu ukončíte tím, že naplánujete, co by stromy ve vašem okolí potřebovaly pro zlepšení svého zdravotního stavu (pokud něco takového objevíte, můžete zkusit i realizovat v praxi). Pokud chcete, můžete pro kolemjdoucí připravit cedulky o tom, co jste zjistili o zdravotním stavu stromů.

TIPY Z PRAXE

Pokud nevíte, jak mohou být zraněné a poškozené stromy obohaceny pro své okolí, doporučujeme nahlédnout do publikace DRUŽINY VENKU 1 (volně ke stažení na www.ucimesevenku.cz/stahuji).

6. VENKOVNÍ HERNA

MEZINÁRODNÍ DEN PRÁZDNÝCH TŘÍD

CÍL LEKCE: Zapojit fantazii a představit si učení a hraní venku. Vymyslet si vlastní venkovní učebnu či hernu. Naplánovat kroky, které lze realizovat v praxi.

POMŮCKY: přírodniny, papíry, tužky

MÍSTO: vhodné místo pro tvoření s dostatkem různorodých přírodnin

ČAS: 10–30 min.

1. MODEL Y VENKOVNÍ HERNY, LABORATOŘE, ATELIÉRU ČI DÍLNY

Jaké by to bylo mít nejen družinu, ale i třídu venku? Co vše by venkovní učebna měla mít? Jaká by byla venkovní laboratoř, herna, ateliér či dílna? Nabídneme dětem tvořivou hru: každý (nebo ve skupinách) si na vhodném místě zkusí postavit svou ideální venkovní hernu či učebnu. Mohou použít přírodní materiály i cokoliv dalšího, co je po ruce. Mohou zapojit svou fantazii a představit si, co vše by pro učení a hraní venku potřebovali.

2. SDÍLENÍ A PLÁNOVÁNÍ

Když jsou všichni hotoví, společně procházíme místa a ukazujeme si všechny modely. Autoři mohou stručně okomentovat, co vše si do venkovní herny/učebny umístili a proč. Na závěr sdílení je dobré si společně sednout a vymyslet, co z plánů a modelů je možné realizovat teď hned, co v tomto školním roce a co jsou plány na delší čas. Můžete si rozdělit úkoly, co je třeba udělat, koho oslovit s žádostí o pomoc, schválení atd.

(3. BUDOVÁNÍ V PRAXI)

Je skvělé, když alespoň některé dětské plány můžete realizovat. Ne nutně hned, ale cca do měsíce, možná se některé věci podaří domluvit i během aktuálního školního roku. Nejenže děti získají venkovní hernu či učebnu, ale hlavně zažijí, že se jejich plány stávají skutečností, a že mohou svou školu tvořit společně s ostatními.

TIPY Z PRAXE

Nápady na to, jak si postavit venkovní laboratoř či dílnu, najdete v publikaci KDE A JAK ZAČÍT – volně ke stažení na www.ucimesevenku.cz/stahuji.

Víc informací k mezinárodnímu dni prázdných tříd najdete na <https://outdoorclassroomday.com/>.

7. VÝSLUŽKA PRO ZVÍŘECÍ SOUSEDY

5. 12. DEN TAJNÝCH DÁRKŮ

CÍL LEKCE: Objevit, že svátek svatého Mikuláše vznikl jako tajné obdarovávání potřebných. Vymyslet výslužku pro zvířecí sousedy kolem naší školy.

POMŮCKY: přírodniny a potraviny zdravé pro zvířata v našem okolí, provázky, nůžky

MÍSTO: okolí školy či místa našich výletů (les, park, louka atd.)

ČAS: 10–30 min.

1. MAPUJEME ČÍM A KOHO OBDAROVAT

V prosinci je mnoho příležitostí k obdarovávání našich blízkých. Vyprávějte si s dětmi o původu svátku svatého Mikuláše a pak vymyslete, koho v přírodě (ve svém více než lidském světě, chcete-li) můžete obdarovat vy. Kdo bydlí v okolí školy nebo v místech, kam chodíte na výlety? Ptáci, veverky, kdo další? Co jim můžete dát (např. nové krmítko, novou budku nebo „jen“ něco na zub)?

2. VYRÁBÍME DÁRKY DO PŘÍRODY

Podle toho, pro koho připravujeme dobroty, společně vyrobíme např. řetězy jeřabin, jablíček, sušeného chleba a dalších dobrot, zrní do krmítka a podobně. Není třeba připravit mnoho dáreků, jde spíš o to, ukázat dětem, že svátek sv. Mikuláše má význam díky tajnému obdarovávání potřebných, ne kvůli záplavě sladkostí a strašení dětí čerty.

3. OBDAROVÁVACÍ VÝPRAVA

Na vhodných místech můžeme připravenou výslužku nechat pro naše zvířecí sousedy. V následujících dnech můžeme sledovat, co a jak rychle z výslužky mizí.

TIPY NA VYPRÁVĚNÍ

Svátek svatého Mikuláše mají dnes děti spojený hlavně s trojicí sv. Mikuláše, anděla, čerta a s dárky, které dostávají. Málokdo z dětí ví, jaký byl původní příběh svatého Mikuláše a proč opravdu jeho svátek slavíme. Doporučujeme si s dětmi v době před Mikulášem vyprávět o jeho příběhu.

Svatý Mikuláš se narodil velmi dávno (6. prosince někdy mezi lety 280–352 n. l.). Prý rozdál velkou část svého majetku, proto byl mezi lidmi velmi oblíben a svou velkou štedrostí proslul už za svého života. Často pomáhal chudým a obdarovával potřebné TAJNĚ – nechtěl, aby mu lidé děkovali a byli vděční. Označení „SVATÝ“ ukazuje na jeho dobře prožitý život, naplněný dobrem.

TIPY Z PRAXE

Vyzdobte zvířátkům také vánoční stromek. Děti mohou jeho trojúhelníkový obrys vyšlapat do sněhu, a pak ozdobit něčím dobrým pro zvířátka. Další možností je výroba dortu pro ptáčky: do vhodné nádoby děti napěchují sníh, který po vyklopení vytvoří korpus dortu. Vrchní část pak ozdobí dobrotami pro malé opeřence.

8. DÁRKY Z PŘÍRODY

PROSINCOVÉ DNY PLNÉ OBDAROVÁVÁNÍ

CÍL LEKCE: Vyzkoušet si, jak všestranně lze využít přírodniny, které najdeme zdarma v okolí školy. Vyrobit dárky vlastníma rukama.

POMŮCKY: přírodniny, provázky, vlna, nůžky, lepidlo a další výtvarné potřeby dle nápadů dětí

MÍSTO: okolí školy, kde je možné sbírat přírodniny

ČAS: 20–40 min.

1. SBĚR MATERIÁLU

Příroda nabízí mnoho materiálu, díky kterému mohou vzniknout krásné dárky a překvapení. Vyzkoušejte s dětmi obejít školu a posbírat všelijaké přírodniny.

2. TVOŘENÍ PLNÉ PŘÍRODNIN

Ve třídě k nim přidejte, co bude třeba, a vytvořte pro své blízké dárky, které jistě překvapí. Doporučujeme dětem ukázat pár nápadů a tím odstartovat jejich vlastní tvoření, např. loutky andělů, větvičkový betlém, oříšky s překvapením, sada na piškvorky, obrázkové kameny, korálky z větviček a další.

3. VÝSTAVA

Pokud to stihnete, můžete uspořádat krátkou výstavu svých výtvorů a inspirovat i ostatní třídy a kolegy, co vše může vzniknout ze zdánlivě obyčejných kousků přírody.

TIPY Z PRAXE

Pokud děti mohou pracovat s různorodým materiálem a každý tvořit něco jiného, ať už podle zadání či vlastní fantazie, vznikají často skvělé nové nápady. Ty mohou obohatit i nás dospělé.

9. MAPOVÁNÍ PTAČÍHO NEBEZPEČÍ

LEDNOVÉ SČÍTÁNÍ PTÁKŮ NA KRMÍTKU

Aktuální termín sčítání ptáků na krmítku i formulář pro přihlášení najdete na webu <https://ptacihodinka.birdlife.cz/>

CÍL LEKCE: Zmapovat nebezpečná místa pro ptáčky v okolí školy. Vybrat si místa, kde můžeme pomoci.

POMŮCKY: papíry, tužky, nůžky, určovací klíče či atlasy, (dalekohled, krmení do krmítka)

MÍSTO: nejbližší okolí školy

ČAS: 20 min. pozorování + 10 a víc minut pomoc v praxi

1. PTAČÍ NEBEZPEČÍ KOLEM ŠKOLY

Nejprve s dětmi vymyslete, co vše může být pro ptáčky v blízkosti lidských obydlí nebezpečné (např. velké skleněné tabule, krmítka přístupná šelmám, nebezpečná místa pro hnízdění, málo budek, chybějící zdroj vody / pítka atd.) Pak můžeme vyrazit ven a budto společně nebo v menších skupinkách mapovat domluvená místa kolem školy. Svá zjištění můžeme zapisovat průběžně na papír a v závěru společně sdílet. Na začátku je dobré dětem poradit, čeho si mají všimnout (např. krmítek, do kterých se může dostat predátor-kočka).

Tip: Doporučujeme podívat se s dětmi na krátké video Jedna silueta nestačí: <https://www.birdlife.cz/co-delame/vyzkum-a-ochrana-ptaku/ochrana-druhu/konflikty-ptak-clovek/ptaci-a-skla/>, odkaz na video přímo na youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=9oetNdi0gLw>.

Nebo skvělé instruktážní video <https://www.youtube.com/watch?v=wYa273oJwzk>.

2. SKLA, KTERÁ ZABÍJÍ

Tam kde je to možné, s dětmi naplánujte a hlavně realizujte opatření, která ptáčky ochrání – například nalepte na velká skleněná okna obrázky (nemusí jít o siluety dravců). Můžete vyzdobit nejen okna školy, ale také po dohodě s vlastníkem např. prosklené zastávky autobusu atd. To vše jsou pro ptáčky velká nebezpečí.

3. KRMENÍ, PITÍ I BYDLENÍ

Pokud objevíte, že někde chybí krmítka, pítka či budky, naplánujte, jak můžete pomoci. Co zvládnete postavit sami, na co si pozvete někoho zkušenějšího – např. aktivního dědečka. Stavba krmítka či budky bude pro děti velký zážitek.

TIPY Z PRAXE

Jak si postavit své vlastní krmítka, najdete v lekci: <https://ucimesevenku.cz/laborator-venku/krmitko/>, jak na pozorování na krmítku a pracovní i určovací klíče s obrázky ptáků najdete na: <https://ucimesevenku.cz/laborator-venku/krmitko-pod-dohledem/>. Tipy na pozorování ptáků ve městě hledejte zde: <https://ucimesevenku.cz/laborator-venku/mestsky-ptaci-detektiv/>, nápady pro pozorování vodních ptáků najdete v lekci: <https://ucimesevenku.cz/laborator-venku/vodni-ptaci/>

10. SNĚŽNÁ VESNICE

CÍL LEKCE: Zažít, že stavět domečky pro skřítky můžeme i v zimě. Vyzkoušet, co dokážeme postavit z „obyčejného“ sněhu. Zapojit kreativitu při zabydlování vesnice.

POMŮCKY: sníh, nádoby na tvarování sněhu, přírodniny, případně i fixy a barvy na sníh

MÍSTO: okolí školy

ČAS: 10–20 min.

1. SNĚŽÍ: HURÁ VEN

Sníh začíná být v některých místech vzácností, a tak pokud začne sněžit, není třeba dětem zábavu venku vymýšlet. Bobování, koulovačky a další hry se sněhem je dlouho zabaví. Kdyby přeci jen někdo chtěl klidnější nápady, co venku se sněhem, nabídněte dětem tip na Sněžnou vesnici.

2. BUDOVÁNÍ VESNICE

Domky pro sněhové skřítky mohou děti vyrábět dle své fantazie. Nepravidelné přímo pod rukama, nebo pomocí nádob, díky kterým nám vzniknou pravidelné cihličky.

3. ZABYDLOVÁNÍ

Přírodniny, které najdou, mohou doplnit vesnici o stromy, lavičky, hřiště i obyvatele.

TIPY Z PRAXE

Na upěchovaný sníh se dá dobře malovat přírodními barvivy (např. šťávou z červené řepy, kurkumy, kávové sedliny, červeného zelí atd.). Pokud děti potřebují přidat detaily (okna, dveře), mohou to udělat například silnějším fixem (nejlépe nám fungovaly textilní fixy z Ikea).

11. BÍLÉ (STROMOVÉ) SOCHY

CÍL LEKCE: Využít sních jako sochařský materiál. Pokusit se vymodelovat sochy zvířat a umístit je v terénu.

POMŮCKY: sníh, přírodniny a chuť tvořit

MÍSTO: okolí školy

ČAS: 5–20 min.

1. STROMOVÍ SOCHAŘI

S lepivým sněhem se dá skvěle modelovat. Na kmeni stromu můžete vytvořit plochý reliéf, nebo dokonce pořádnou trojrozměrnou sochu (např. sovu sedící na větvi).

2. OBARVENÍ SOCH

Pokud nechcete jen bílé sochy, můžete si je obarvit přírodními barvami. Návod najdete v článku na <https://ucimesevenku.cz/pomucky-z-nebe-zdarma/> nebo použijte přírodniny, které máte hned po ruce, např. hlínu, popel či písek.

3. MÁLO SNĚHU

Pokud je málo sněhu, je možné si užít alespoň malování do sněhu. Bílé sněhové plátno nabízí velký prostor fantazii.

TIPY Z PRAXE

Každé dítě může udělat svou sochu, a pak nás čeká procházka bílou galerií a hádání, co která socha asi je.

12. LEDOVÉ POKUSY

DNY, KDY MRZNE

CÍL LEKCE: Vyzkoušet, co udělá s různými materiály mráz. Objevit, co se stane, když opět roztají. Sledovat různou dobu tání ledu v různých podmínkách.

POMŮCKY: nádoby na vodu, voda, přírodniny a věci z různých materiálů

MÍSTO: okolí školy

ČAS: 10–20 min. + čas na zmrznutí

1. PŘÍPRAVA POKUSU

Když jsou teploty pod bodem mrazu, jeden den připravíme do plastových nádob různé druhy materiálů (plast, dřevo, křída, tuha, kov atd.). Vše zalijeme vrstvou vody a necháme přes noc zmrznout venku (např. na parapetu okna).

2. VÝSLEDEK VENKOVNÍ MRAZNIČKY

Následující den sledujeme, co se stalo. Jak který materiál reagoval na zamrznutí? Ještě zajímavější je sledovat i následný krok – rozpouštění. Děti mohou odhadnout, za jak dlouho se voda z pevného stavu změní na kapalný. Různé vzorky mohou umístit na odlišná místa (na topení, na stůl, na zem, obalit šálou atd.) a sledovat, co se stane. Kromě různé rychlosti rozpouštění ledu je dobré diskutovat o tom, co se stane se zamrznutými předměty (např. křída se většinou rozpustí).

TIPY Z PRAXE

Na internetu najdete mnoho dalších pokusů s ledem. Doporučujeme je do výuky zařadit právě když mrzne, a využít tak přirozenou venkovní mrazničku.

13. LEDOVÉ VITRÁŽE

DNY, KDY MRZNE

CÍL LEKCE: I v zimě si vyzkoušet tvoření venku. Objevit vlastnosti ledu i pomíjivost některých výtvarných děl.

POMŮCKY: nádoby s vodou, mráz, vodovky či přírodní barvy

MÍSTO: okolí školy za mrazu

ČAS: 5–15 min.

1. PŘÍPRAVA LEDU

Najděte místo, kde je led, který můžete využít pro ledové vitráže (např. zamrzlé mělké kaluže, lavory se zmrzlou vodou atd.). Nebo si tyto nádoby předem připravte, aby vám v nich voda zmrzla. Led opatrně rozlámejte na větší části.

2. BARVENÍ STŘEPŮ

Jednotlivé ledové střepy opatrně pomalujeme přírodními barvami (rozpuštěnou hlínou, popelem, kávou, kurkumou, červenou řepou či sladkovodní řasou chlorellou) či vodovkami.

3. ZPEVNĚNÍ VITRÁŽÍ

Hotové střepy poskládáme do celku tak, aby se střepy překrývaly. Místa, kde se střepy překrývají, můžeme lehce namočit, aby se střepy opět mrazem spojily, a vznikla jedna pevná vitráž.

TIPY Z PRAXE

Vitráže nejlépe vyniknou, pokud skrz ně proniká světlo (sluneční nebo z baterky).

14. HLEDÁNÍ DIVOČINY

3. 3. SVĚTOVÝ DEN DIVOKÉ PŘÍRODY

CÍL LEKCE: Objevit a zmapovat v okolí školy zelené ostrovy, které si uchovávají větší divokost, a poskytují tak i větší stabilitu, potravu, úkryt i ochranu mnoha organismům. Zkusit uchovat, či dokonce založit trochu džungle v betonové nudě.

POMŮCKY: papíry, tužky, podložky, chuť hledat

MÍSTO: širší okolí školy

ČAS: 20–40 min.

1. MAPOVÁNÍ DIVOČINY

Zahrady, parky, záhonky i květináče s kvetoucími rostlinami jsou jako zelené ostrovy uprostřed betonové džungle. Pokud je na zahradě jen krátce posekaná tráva, nenabízí mnoho potravy, úkrytů a ochrany pro živočichy. Proto jsou důležité hlavně ostrůvky divoké zeleně. Místa, kde rostou různé druhy, vysoká tráva, možná i keře a mladé stromky. Zelené divoké ostrovy nemusí být veliké, záleží hlavně na tom, jak rozmanité jsou. Zkuste zmapovat, jaké se nacházejí ve vašem okolí!

2. MAPA DIVOČINY

Projděte při několika procházkách okolí školy a sledujte, jak pestré jsou nalezené zelené ostrovy. Kolik tu roste stromů, keřů, kvetoucích rostlin, jak krátce je posekaná tráva? Je tu nějaký zdroj vody, pítka, jezírka či potůčky? Co tu kvete, plodí, je tu třeba i mrtvé dřevo, které nabízí úkryt a potravu mnoha živočichům i houbám? Vytvořte mapu okolních zelených ostrovů, kam zakreslíte všechna svá pozorování.

3. PODPORA MÍSTNÍ ŽIVÉ ZELENÉ DŽUNGLE

Pokud to jde, zkuste s dětmi naplánovat, kde a jak můžete kolem školy vytvořit/uchovat divočejší místa, a nabídnout tak víc úkrytů a potravy pro mnoho organismů. Příroda děkuje!

TIPY Z PRAXE

Mnoho nápadů, jak prozkoumat divočinu uprostřed lidských sídel, najdete v metodice Škola mezi zelenými ostrovy programu LES VE ŠKOLE (<https://lesveskole.cz/portfolio/cz/skola-mezi-zelenymi-ostrovy-7-rocnik>).

15. LESNÍ BUNKRY

21. 3. SVĚTOVÝ DEN LESŮ

CÍL LEKCE: Mít příležitost vyzkoušet si své konstrukční dovednosti a postavit vlastníma rukama přístřešek či úkryt z přírodních materiálů. Trénovat svou kreativitu i výdrž.

POMŮCKY: přírodniny (ideálně v lese), případně provazy

MÍSTO: okolí školy nebo místo, kde je dostatek materiálu na stavbu (les, park, zahrada)

ČAS: 20–60 min.

1. LES OŽIVÁ

Les je dokonalé hřiště. Nabízí dětem výzvy pro tělo i ducha. Navíc obsahuje mnoho materiálu pro hry i stavby. Oslavte s dětmi světový den lesů opravdu netradičně: vyrazte společně do lesa a postavte zde lesní bunkr. Nemusí být velkolepý, důležité je, aby se děti pro stavbu nadchly a pořádně si ji užily. Pokud děti chtějí, může vzniknout hned několik bunkrů. I když máte les daleko, zkuste tam někdy vyrazit a užít si možnosti, které nabízí.

2. HRA V LESNÍCH DOMČÍCH

Když jsou stavby hotové, je čas si je užít. Některé děti baví víc stavět, jiné si raději hrají, i na to jim nechte dostatek času. Až přijdete příště, je možné, že budou stavby již zničené.

3. MIKROBUNKRY

Pokud nemáte možnost vyrazit do lesa, nasbírejte si v okolí dost materiálu alespoň pro stavbu malých přírodních bunkrů pro oblíbené postavičky, zvířátka nebo vymyšlené lesní tvory. I to zajistí velkou zábavu a mnoho her. Domečky pro skřítky už jistě děti stavěly, co zkusit něco náročnějšího – malý lesní bunkr, který bude mít věže, hradby, možná i mosty. To vše jsou konstruktérské výzvy.

TIPY Z PRAXE

Pokud máte možnost se k bunkrům vracet opakovaně, je to pro děti velká příležitost nejen k hraní, ale i k pozorování a porovnávání změn v přírodě. Jak se staví na podzim, v zimě, na jaře?

16. KAMENIŠTĚ (NEJEN) PRO DRUŽINU

AKČNÍ DEN PRO UKLIÐME ČESKO

CÍL LEKCE: Dát dětem příležitost ke skutečné práci. Vyrobit si v okolí školy své vlastní kameniště. Najít si dostatek různorodých kamínků. Mít svůj kamenný poklad.

POMŮCKY: kameny, oblázky, valouny, prkna či bedýnka

MÍSTO: okolí školy, vhodné pro kameniště

ČAS: 20 a víc minut

1. PŘÍPRAVA MÍSTA

Na většině dětských hřišť je pískoviště, ale málokde mají kameniště. Přitom kameny vybízejí k tolika hrám, objevům i tvoření. Zbudujte si své družinové kameniště, stačí malý koutek u školy. Může to být i místo, které společně uklidíte v rámci akce Uklidme Česko. Ta probíhá každoročně v dubnu a v září (konkrétní akční dny se dozvíte na webu www.uklidmecsko.cz)

2. BUDOVÁNÍ KAMENIŠTĚ

Vaše sbírka kamenů může být jen tak na hromadě, ale osvědčilo se dát kameništi hranice. Například jednoduše stlučenými prkny. I tady můžete požádat o pomoc aktivní rodiče či prarodiče. Vidět někoho při skutečné práci (a možná i moci pomáhat) bude pro děti další přínosný zážitek. Pokud nemáte možnost zbudování většího kameniště, postačí i pevná dřevěná bedna.

3. SNOS KAMENŮ

Kameny do kameniště můžete nosit průběžně ze svých výprav, nebo vyhlásit sbírku a požádat děti i rodiny, aby vám vozily vždy pár zajímavých (klidně i malých) kamenů z cest. Uvidíte, jak se vám postupně bude sbírka rozrůstat.

4. KAMENNÝ POKLAD

Pokud by v kameništi bylo kamenů příliš, mohou děti vybrat pár hezkých kamenů, vložit je do krabičky, vybrat vhodné místo (v lese, parku, na louce, zahradě) a poklad zakopat. K místu mohou nakreslit mapu pokladu. Mapu někomu předají jako dárek i pozvánku na společnou výpravu ven.

TIPY Z PRAXE

Počítejte s tím, že část kamenů bude i mizet. Některé se ztratí při hrách a pokusech, jiné si děti odnesou jako své poklady domů. Je to běžný koloběh kamínků.

17. DRUŽINA PLNÁ KAMENÍ

22. 4. MEZINÁRODNÍ DEN ZEMĚ

CÍL LEKCE: Objevit, jak zdánlivě obyčejné kameny mohou být základem pro tvoření, hraní i vymýšlení příběhů. Vyrobit si vlastní hračky, pomůcky i zábavu.

POMŮCKY: různé druhy oblázků, kamínků, pastelky (progresky či akvarelky), papíry, tužky

MÍSTO: okolí školy

ČAS: 5–30 min.

1. OBRÁZKOVÉ OBLÁZKY

Postupně začněte tvořit obrázkovou sadu kamínků. Menší děti baví hlavně malování či vybarvování. Namalují několik obrázků samy, a pak vybarvují ty od ostatních. Děti mohou tvořit přímo venku, nebo si donést kameny z výletů a vymalovat si je uvnitř. Co nakreslí, je na nich: postavy, zvířata, rostliny, předměty, budovy, místa, počasí, barvy, symboly. Kameny je možno pomalovat i z obou stran: na jednu stranu spící princeznu, na druhou usměvavou, tančící.

2. KAMENY PLNÉ PŘÍBĚHŮ

Z hromady kamenů si děti vyberou či vylosují několik kamenů, a z nich pak sestaví příběh, pohádku. Někdy se v povídání střídají po jednotlivých kamenech a tvoří tak jeden společný příběh, jindy každý vymýšlí svůj. Větší děti hrají tuto hru i s kameny bez obrázků.

3. KOLIK KAMENŮ

Ten, kdo leží, se nedívá a hádá, kolik kamenů má na zádech, nohou, rukou, dlani. Je zajímavé, jak různě citlivá jsou naše těla. Hra tehdy otevřela dlouhou diskuzi o našich smyslech a množství nervových zakončení a jak to vše funguje.

4. PROTIKLADY

Jste na místě, kde je dostatek různorodých kamenů? Zkuste hledat protiklady. Hledejte jakékoliv dvojice, které ukazují nějaký protiklad. Ukažte dvojici ostatním a oni zkusí hádat, jaký protiklad jste vybrali. Možná jich bude i víc v jedné dvojici.

5. CHYTAČI KAMENŮ

Klasická dětská hra, kterou ale děti rády mění. Vezmete do dlaní kameny. Vyhodíte je do vzduchu a snažíte se jich co nejvíce chytit na hřbety rukou. Ty, co chytíte, opět vyhodíte. A snažíte se chytit zpět do dlaní. Děti rády hrají s obrázkovými kameny a z kamenů, které zbydou v dlaních, vymýšlí kratičky příběh.

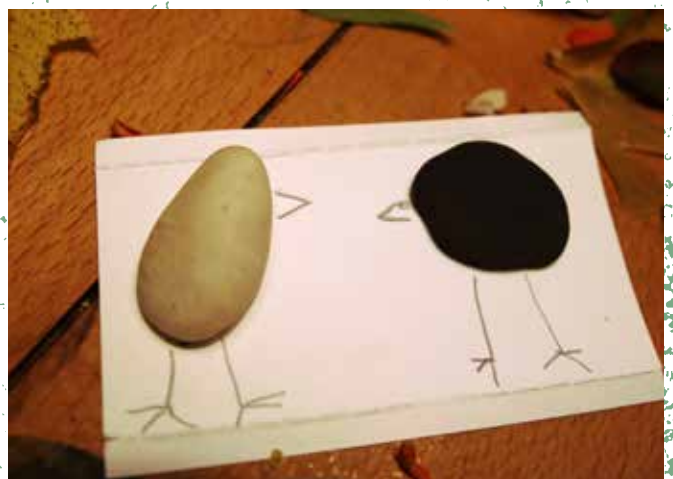
6. BALANCOVÁNÍ

Jednoduché a chytivé, příklad, že nová hra může vzniknout, kdykoliv se přebíráte svými kamennými poklady. Děti samy vymyslí tisíce způsobů jak, kde a kam mohou kameny přenášet. Je u toho vždy ohromná zábava. Každý zkouší, co chce: na hlavě, na nose, na očích, na ramenou, na noze, na zádech, na temeni, ... Někdy se vzájemně inspirují. Někomu něco nejde, tak se rozčiluje, ale vzápětí si vymyslí něco svého a radost z výzvy je zpět. Rovnováhu a smích prožívají bez rozdílu malí i velcí.

TIPY Z PRAXE

Jestliže jste si kamenné hry oblíbili, doporučujeme knihu *Kameny v přírodní dílně* od Andrey Frommherz.

18. ÚKRYTY PRO ŽABÍ SOUSEDY

MĚSÍC ŠKOLNÍCH ZAHRAD

CÍL LEKCE: Vyzkoušet si, jak hravě a rychle můžeme připravit skvělé obydlí pro naše zvířecí sousedy v okolí školy. Umět se dívat a najít vlhčí, klidnější místa v zahradě či okolí školy.

POMŮCKY: květináče (i rozbité), pastelky, voskovky

MÍSTO: okolí školy (kde je vlhko, klid a stín)

ČAS: 15–40 min.

1. TROCHA DIVOČINY

Dnešní zahrady i parky jsou často až příliš „uklizené“. Téměř všude je na krátko posekaná tráva, nikde žádný kus „divočiny“, hustší keřík, hromádka kamenů a větví. Někteří zvířecí obyvatelé si pak těžko hledají úkryt. Teď na jaře můžete snadno pomoci. Než začne vše růst, vybudujte žabí domky.

2. VÝTVARNÍCI

Stačí pár starých květináčů nebo misek z mrazuvzdorné keramiky, které děti vyzdobí. Stačí tužka či voskovky, skvěle drží také akvarelky nebo progresky. Malovat mohou děti z vnější i vnitřní strany. Jakou tapetu budou mít asi žabky rády uvnitř?

3. PRŮZKUMNÍCI A STAVITELÉ

Děti jako průzkumníci hledají vhodné místo, kde je klid, stín a alespoň trochu vlhko. Někdy to chce chvíli času a delší pozorování i vyjednávání, kde může být „žabí divočina“. Pak děti umístí květináče či keramické misky na vybraná místa. Vhodné je vyhrabat malou jamku, lehce zahrabat květináč nebo položit misku a přehrnout listím, větvemi. Vytvořit na vrchu ochrannou „peřinu“. Případně umístit květináče do míst, kde později zarostou do husté vegetace.

4. POZOROVATELÉ

V průběhu sezóny mohou děti pozorovat, zda a kdo jejich domek obydí. Jen pozor při průzkumu: zabýdlet se tu mohou nejen žabky, ale i pavouci, drobní savci, hlemýždi atd. Pokud jste vybrali příliš suché místo, je možné, že si ho za svůj domov vybraly vosy. I ty je krásné pozorovat, jen raději z bezpečné vzdálenosti ☺.

TIPY Z PRAXE

Pokud vás práce na obydlích pro zvířecí sousedy baví, vyzkoušejte si postavit i další domečky, například škvorník, domek pro včelky samotářky, podzimní domek pro ježka atd. Prozkoumejte, kdo a kde kolem školy žije a jak je možné okolí obohatit.

19. ŽIVOT V TRÁVĚ

3. PÁTEK V KVĚTNU – MEZINÁRODNÍ DEN FASCINACE ROSTLINAMI

CÍL LEKCE: Na chvíli se zastavit a zadívat se do míst, kde se zdánlivě nic neděje. Prožít ve fantazii dobrodružný příběh v trávě, keři či v kořenech stromů. Umět se na chvíli zklidnit a pozorovat.

POMŮCKY: provázky či větvičky na vyznačení míst

MÍSTO: okolí školy

ČAS: 15–20 min.

1. PŘEDSTAVTE SI

V květnu už je tráva plná života. Na mnoha místech to voní, kvete, bzučí. Zkuste si s dětmi představit, že se na hodinu stanou malými asi jako lesní mravenci. Jaké místo by si kdo vybral ke svému výletu do malého světa? Děti mohou pracovat samostatně nebo ve skupině. Místo by mělo být veliké asi 1 × 1 m. Děti si ho mohou označit větvičkami nebo provázkem, ale není to nutné. Čím zarostlejší místo si děti vyberou, tím větší tajemno tu mohou zažít.

2. KOUZLO ZMENŠENÍ

Každý, kdo si chce hru na malý svět v trávě zahrát, si najde větvičku, ze které si udělá kouzelnou hůlku (inspiraci můžete najít v publikaci DRUŽINY VENKU – volně ke stažení na www.ucimesevenku.cz/ stahují). Po mávnutí kouzelnou větvičkou-hůlkou se děti jako zmenší a posadí se vedle svého místa. To budou pět až deset minut pozorovat a přitom si budou představovat, jaká dobrodružství by asi v trávě zažili.

3. NÁVRAT ZPĚT

Po domluveném čase se děti svou kouzelnou hůlkou promění zpět do velkého světa a vzájemně si mohou vyprávět, co zajímavého v trávě viděly/zažily. Bylo by skvělé společně si prohlédnout a porovnat různá místa trávníku či zahrady. Zdalipak je živěji na krátce posekaném trávníku, nebo v záhonku, či v divočině v koutku zahrady, kde je tráva vyšší?

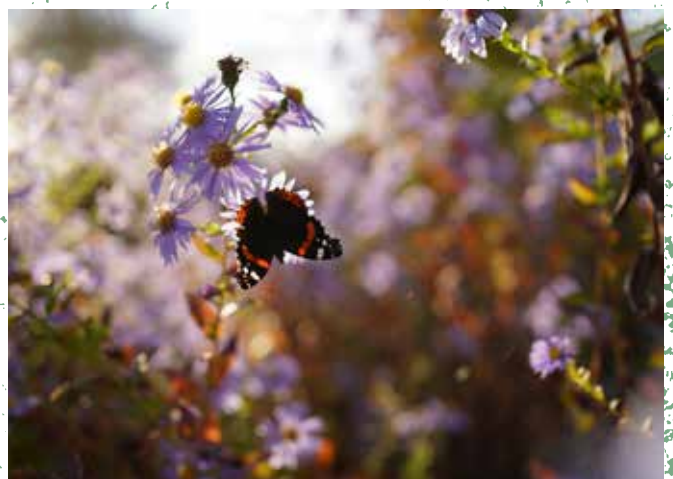
4. OSTRŮVKY DIVOČINY

Pokud máte příležitost, můžete s dětmi naplánovat, kde v okolí školy mohou vzniknout ostrůvky divočiny, kde by květiny a tráva mohly růst trochu víc divoce, a nabídnout tak breberkám a dalším zvířátkům víc úkrytů i potravu.

TIPY Z PRAXE

Nejen pro družinu, ale i pro výuku je trocha džungle v zahradě přínosnější než krátce posekaný trávník. Potvrzují to zkušenosti učitelů i výzkumy (Thomson, 2007, Malone & Tranter, 2004).

20. ŽIVOTNÍ CYKLUS (NEJEN) VČEL

20. 5. SVĚTOVÝ DEN VČEL

CÍL LEKCE: Objevit, kde v okolí školy žijí včelky. Zjistit, jak se liší včela medonosná a včely samotářky. Vytvořit si pomůcku pro opakování životního cyklu nejen včel (tzv. proměna dokonalá).

POMŮCKY: kameny, pastelky, fixy, tužky, knihy, atlasy či určovací klíče, lupa, (křída)

MÍSTO: okolí školy nebo jiné vhodné místo

ČAS: 10–30 min.

1. PÁTRÁNÍ PO VČELKÁCH

Nejprve zkusíme vypátrat, zda a kde můžeme pozorovat život včelek přímo v přírodě (na zahradě, v parku, nebo i v kvetoucích truhlíkách za okny). Pozorovat můžeme nejen včelu medonosnou, ale i včelky samotářky, jichž na území České republiky žijí stovky druhů. Sledujte, na které květy včely nejvíc zalétají, kde pijí, případně kde mají svůj domov.

2. MEDOVÝ ŽIVOT

V knížkách, na obrázcích či díky dokumentárnímu filmu objevte, jaký je životní cyklus včel. Když ho odhalíte, zkuste si vyrobit pomůcku pro opakování. Z druhé strany kamenů mohou děti udělat značky pro snadnější kontrolu.

3. CYKLUS NA KAMENI

Stačí si najít vhodné hladké kamínky a nakreslit na ně jednotlivé fáze života včelek. Děti mohou pracovat ve skupinách, a pak si své cykly ukázat a znovu zopakovat. Kdo bude hotový, může domalovat i další životní cyklus (motýla, vážky, mravence atd.).

TIPY Z PRAXE

Kamenné cykly si mohou děti vzít i do třídy a používat nejen v prvouce.

21. PÍTKA DO ZAHRADY

31. 5. OTEVÍRÁNÍ STUDÁNEK

CÍL LEKCE: Zažít, jak malé změny mohou mít velký dopad, jak i děti mohou obohatit zahradu a pro mnoho živočichů připravit vodní oázu, která jim pomůže uhasit žízeň.

POMŮCKY: miska, kbelík, lavor či květináč, kamínky, větvičky, dřívka či listy, voda

MÍSTO: klidnější místo v okolí školy, kde je stín

ČAS: 5–20 min.

1. OÁZA UPROSTŘED POUŠTĚ

V horkých dnech to mají „hmyzáci“ a jiní drobní tvorové často hodně daleko k vodě. Můžeme jim pomoci, aby si tolik nenamáhali nožičky a křídélka. Vytipujte si ve svém okolí klidná a bezpečná místa, kde by se hodilo nechat misku s vodou jako občerstvovací stanici. Otevřete něco jako novou studánku.

2. STAVBA OBČERSTVOVACÍ STANICE

Místo by mělo být někde v koutku, kde není moc rušno. Kde moc neběháte, neřádíte, kam ale vidíte a můžete pozorovat, co vše se tam děje. Misku na vodu dejte nejlépe přímo na zem, vyskládejte pár kamínky, větvičkami či dřívkem jako plovákem. Chceme vyrobit pítko, ne vodní past, proto je důležité, aby „hmyzáci“ měli kde bezpečně přistát a odkud snadno odlétnout či odejít. Pak už stačí jen zalít vodou.

3. ZÁSOBOVÁNÍ A POZOROVÁNÍ

Pokud se rozhodnete někde v okolí pítko postavit, je důležité si naplánovat i pravidelnou výměnu vody. Především v mělkých nádobách se voda rychle zahřeje a po pár dnech už není tak osvěžující. Vody nemusí být mnoho, a tak stačí nalít z lahve, kterou si berete na výlet, když jdete kolem.

4. BEZPEČNÁ „STUDÁNKA“

Vaše pítko bude místem setkávání motýlů, vos, včel a dalších breberek. V noci možná přijde i krtek, myšky a další žíznivci. Voda do zahrady, parku, záhonků patří. Jen myslete na to, aby bylo pítko pro zvířátka opravdu bezpečné a vždy mělo nějaký plovák na hladině.

TIPY Z PRAXE

Pokud chcete nabídnout „hmyzákům“ i něco dobrého k jídlu, zkuste připravit v zahradě, na záhonku či za oknem něco kvetoucího po celé léto. Příští rok můžete vysadit kytičky a keře tak, aby kolem vás stále něco voňavého kvetlo a hmyzáci měli svou občerstvovací stanici kompletní. Stačí i kvetoucí bylinky.

22. HRY PLNÉ HLÍNY

29. 6. MEZINÁRODNÍ DEN BLÁTA

CÍL LEKCE: Vychutnat si nejméně jednou za rok pořádné zabahnění. Mít příležitost tvořit venku bez ohledu na to, jak moc to cáká a špiní. Zažít hlínu jako výtvarný materiál, který je dostupný téměř všude.

POMŮCKY: hlína, nádoby, voda, přírodniny na zdobení a razítkování, soda, ocet, papíry, písek

MÍSTO: okolí školy (kde jsou stromy a je tam možné tvoření s hlínou)

ČAS: 10–40 min.

1. BAHENNÍ OBLIČEJE

Vytvořte na kmeni stromu obličej zvířat, skřítků či cokoli dalšího. Stačí dětem pomoci s vhodnou konzistencí bláta a pak je již nechat svobodně tvořit. Na zdobení použijte další dostupné přírodniny (větvíčky, květy, listy atd.). Pokud nebude pršet hned po vašem tvoření, mohou stromové bahenní sochy v klidu zaschnout a zůstat k radosti kolemjdoucích docela dlouho na kmenech stromů.

2. RAZÍTKOVÁNÍ BAHNEM

Pokud máte malování hlínou již prozkoumané (inspiraci jak na něj najdete v publikaci ATELIÉR VENKU – volně ke stažení na www.ucimesevenku.cz/stahuji), zkuste se rozprchnout po okolí a nasbírat zajímavé přírodniny. Ty pak namočte do řidší blátivé kaše a otiskujte je na papír či látku. Na slunku nechte uschnout. Po zaschnutí můžete domalovat. Dá se tak udělat třeba i netradiční balicí papír.

3. BAHENNÍ SOPKA

Rychlé. Akční. Opakovatelné. Pro jednoduchou verzi stačí jen: vytvořit kráter z hlíny, prohloubit jícen na vrcholu sopky, nasypat do něj jedlou (prací) sodu, zalít octem a – kochat se. Můžete domodelovat okolí přírodninami, přidat zvířata a pozorovat, jak je bublající a šumící láva zalévá, nebo je zachraňovat a usměrňovat ničící lávu do bezpečných zón. Složitější je verze s použitím malé lahve. Do lahvičky nasypete sodu a zahrabete ji do těla sopky tak, aby horní okraj lehce vyčníval. Uzávěr můžete při tvoření kráteru zašroubovat, aby hlína nepadala dovnitř. Odšroubujete uzávěr, nalijete do lahve ocet (nebo ocet smíchaný s perlivou limonádou, můžete i obarvit potravinářským barvivem nebo šťávou z červené řepy). Připravte si zásoby octa a sody – děti budou chtít pokus opakovat!

PUBLIKACE LES VE ŠKOLE

WWW.LESVESKOLE.CZ

Publikace Družiny venku

STÁŇTE SE LESNÍ DRUŽINOU. Poradíme vám, jak na to, aby si děti ve vaší družině užily ...

[zobrazit](#)

Les všemi smysly (1. ročník)

Jak voní les? A jak chutná? Les zkoumáme očima, můžeme ho poslouchat, ochutnat, ohmatat i ...

[zobrazit](#)

Lexikon lesních skřítků (2. ročník)

Domácí skřítko našel starý lexikon s chybějícími stránkami, který je kouzlem přenést ...

[zobrazit](#)

Tajemství vody v lese (3. ročník)

Les se ocitl v úzkých. Vzal si jej na mušku Vodemorové, bytosti, které pasou po vodě a ...

[zobrazit](#)

Lesní rovnováha (4. ročník)

Na Zemi kdysi žili bájní Stromovousové, stvořitelé lesa. Po nějaké době chtěli zjistit, ...

[zobrazit](#)

Pod nebem Země (5. ročník)

Téma nové učebnice pro pátý ročník jsou podoba lesa a jeho obyvatel v různých ...

[zobrazit](#)

Proč do lesa (6. ročník)

Co nás v lese baví? A čeho se obáváme? Roční plán pro šestý ročník dá odpověď na to, ...

[zobrazit](#)

Škola mezi zelenými ostrovy (7. ročník)

Zelená místa kolem školy jsou sčebny, kde mapujeme i NOVOU DIVOČINU.

[zobrazit](#)

Svět různýma očima (8. a 9. ročník)

Jak se domluvit, když si každý přeje něco jiného? Kdo koho potřebuje - les nás nebo my les? ...

[zobrazit](#)

Učíme se venku

CHCETE UČIT VENKU?

Publikace, které vás vytáhnou ven

JAZYKY

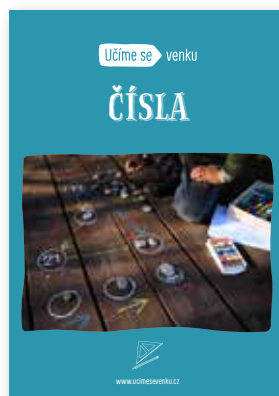
Čtení a psaní venku
otvírá fantazii

LABORATOŘ

Bádání venku přináší
nové objevy i setkání

ČÍSLA

Hmatatelné počty
a geometrie v praxi

TAJEMSTVÍ ŠKOLY ZA ŠKOLOU

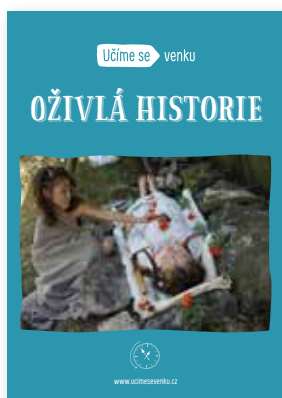
Učení venku zlepšuje
výsledky a motivaci

ATELIÉR

Nekonečné množství
materiálu a výstavní síň

OŽIVLÁ HISTORIE

Historie na vlastní kůži

KDE A JAK ZAČÍT

Největší interaktivní učebna
začíná za vašimi dveřmi

DRUŽINY VENKU

Objevujeme, tvoříme
a žasneme venku

Pomáháme učit venku

Volně ke stažení na www.ucimesevenku.cz/stahuji

DNY, KTERÉ TÁHNOU VEN (NEJEN) DRUŽINY VENKU 2

Autorka: Mgr. Justina Danišová

Jazykové korektury: Mgr. Adéla Hronová Hamplová

Grafika: Formall

Vydalo:

Vzdělávací centrum TEREZA, z.ú. v roce 2019

Program LES VE ŠKOLE

VÍCE INSPIRACE NAJDETE NA:

→ lesveskole.cz

→ ucimesevenku.cz

→ jdeteven.cz

PŘIPOJTE SE K NÁM I NA:

 facebook.com/groups/ucimesevenku/

 instagram.com/ucime_se_venku/

ISBN 978-80-87905-15-9

www.ucimesevenku.cz | www.lesveskole.cz